

klateškega stvaritelja: Vincetičevi stihii so morda resnično raztopljeni na soncu in tako v svojo avtorsko prezenco vključujejo še podnebne naključnosti. Že omenjena trivrstičnica pa mora, namesto da bi bila spoštljivo razmejena s poanto, prenašati še vpade najbolj divjih enjambementov.

Najmanj toliko kot oblika sama pa pove tudi trma, s katero se je oklepa. Še posebej zato, ker gre za poetiko, ki na vsebinskem nivoju uveljavlja norčavost, nepredvidljivost. Enotna forma vseh pesmi nas slejkoprej spomni na okvirčke, morda majhne ovale, v katerih so upodobljene komedijantske podobice. Če ni tako ali tako že jasno, da obsedeno ponavljanje vzbuja radovednost glede ponavljanega.

Klemen Pisk: *Mojster v spovednici* (spremna beseda Primož Zevnik, risbe Arjan Pregl). Grosuplje: Mondena 2002 (zbirka Epika 2).

Mondenina zbirka Epika je prišla do svoje druge knjige. Če gre za Klemena Piska, je opredelitev zvrsti ne bom rekla vprašljiva, gotovo pa intrigantna. V knjigi, ki je pred nami, pa je tudi več kot pomenljiva, saj gre za zbirko, ki s postopno, a zanesljivo in še kako suvereno metodičnostjo uveljavlja epske značilnosti na račun lirskih.

Prvi verzi prve pesmi sicer vzpostavljajo topos, kakršen pač zmore biti izrisan skozi akustiko jazza: "Nočni klub – mlačno hladen, obiskovalcev kot peška / v kilogramu buče, lepljive sledi prišlekov, nastale / iz pivskih izcedkov, rdečkasta praznina na ogrčastem obrazu, / spotikanje med nalektrenimi kabli, bolgarsko odkimavanje / in v pozdrav ploskanje, tleskanje s prsti." Prostor torej, ki kljub temu, da zna biti vznemirljiv in privlačen, še ne premore globinske ostrine – prav narobe – zadimljenost, ki zastira vse namige na prisotnost sveta, ki ni v neposrednem dosegu glasbene metaforike, in razpoloženje zgoščenega trenutka govoriga zgolj o vzdušju, ki se hrani s samim sabo. Širina, ki jo za svoj razcvet potrebuje epska perspektiva je še daleč, ker pa je *Mojster v spovednici* zbirka, ki svojih motivov ne prinese kar na krožniku, pač pa jih počasi in postopno uveljavlja, bo časa še dovolj. Opravka imamo namreč z neverjetno samozavestnim pesniškim subjektom, ki daje vedeti, da ima v rokavu še celo vrsto adutov. Obvladovanje svoje lastne nestrpnosti je zelo podobno obvladovanju bralčeve in zna spominjati celo na metodično osvajanje, da o suverenosti na področju erotike niti ne govorimo.

"Nastal je swing. / Dvaintrideset taktov, dvajset akordov, štiri modulacije. / Počasni swing. / Z njim nisem diplomiral na nobeni fakulteti. / Doktoriral sem. / Bil sem samemu sebi mentor in oddal partituro sebi v podpis." Strastnost v izrazitem, poudarjeno kontrastnem ritmu napeljuje na čutne prvine tega avtorja in tako si morda velja ogledati tudi kombinatoriko, ki ureja njegove zaznave. Podobe (karirasti vzorci, predvsem pa črna bela

napetost šahovske igre) ustrezajo obvladani in suvereni metodičnosti – ki mestoma že prerašča v metaforiko. In kar je najvažnejše: sugestija vele-mojstrske manipulacije se ne izteče v poceni metafiziko, pač pa fascinira na več nivojih. "Ljubim kraljevsko dejavnost. Kakor Kelt / preživljam tretjino dneva ob njej, ti pa se / iz gumbov preobražaš v zadrge, ko te slačim." Pomeni, ki se ves čas preklaplajo in preobražajo, izhodiščni pesniški kozmos oskrbujejo s komaj ulovljivo dinamiko. Dokler seveda ne spregovori naraščajoča napetost, ki se je medtem kuhala nekje v ozadju, ritmi pa postajajo vse bolj organski. "Na sebi imaš forte belo bluzo, pod katero se svetlika / andante sešit nedrček, škrlaten kot kardinalova kapa. / Kavbojke s pridihom Gershwin, čevlji v slogu lahkotne / kancone, vzorci nogavic kakofonični. Skušal bom / uglasiti gube in jih razbremeniti napetosti, zaigrati / na žveglo nedrčka, le približati se ji moram z zobmi. / Oglaša se v rezkih tonih in popušča v trdoti, upogiba se; / sviloprejkino perilo pade na pavke in odjekne."

Begotnost spomina je prva sila, ki vzvalovi, razgiba neprodušni sedanjik glasbenika in boema, in začuda prav ženske (oziroma prigode z njimi) nakazujejo na širše ozadje, saj so, kot se spodobi boemsko razpoloženemu glasbeniku, vsaka druge provenience, od "črnske lady" do "študentke psihologije". Posebne fatalnosti tu ne bo najti, saj, če gre verjeti zapisanemu, z njimi ostaja (povečini) v vzorno prijateljskih odnosih, na vsako od njih pa se, v drugi ali tretji osebi, obrača prek detajlov, ki so le njima samima dobro znani in jima – takole mimogrede navrženi – nadomestijo celotno zgodbo. Bralcu preostajajo reminiscence, ki pa naj jih, če mu je seveda do tega, kar sam rekonstruirati. Spomini so popolnoma zasebni in bralca nagovarjajo na popolnoma drug način kot pa (obstoječe ali neobstoječe) ženske z imeni in priimki. Ženske znotraj njegove pisave torej ostajajo bolj glasbene (in to jazzovske) kot pa lirske muze, povsem prilične svojemu mojstru, ki raje pripoveduje, kot pa izpoveduje. Vrstijo se pač kot otoki na Odisejevem potovanju.

Dokončna izstrelitev v epiko pa se zgodi na drugem mestu, in to prav tam, kjer se pri vseh drugih avtorjih pričinja lirska: v refleksiji. Vsak pogled navznoter se nemudoma prezrcali v podobe kolektivne podzavesti, v namige na katoliško izročilo. "Moje dobrodelno telo [♯] napolnjeno s toplino duha, karitativno v / svoji lepoti – je zopet vstalo s postelje, da bi radostilo in osrečevalo / potrte in ranjene, bolne in umirajoče. Stisk roke sočloveku, ko se / znajde na smrtni postelji, njegov tresoč pogled, ki presune in zaboli, / vonj po tifusu, po zdrizasti tekočini, prihajajoči iz njegovega črevesja / skozi vseobsegajoči božji anus, baltska sapa, litvanski zadah, vse to / me ne moti, kajti jaz sem pripravljen sprejeti nase veliko breme in se / spoprijeti z življenjem kakor ponižni menih, ki nabira miloščino." Prevajalec papeža Wojtyła (kar je, mimogrede, za jazz glasbenika nenavadna pristočasna zaposlitev) pa kljub gostobesednosti svoje zavestne drže niti ne razkrije. Ironizira? Ali se zgolj prebija skozi privzgojeno plast zavesti? Če ni vse

skupaj že davno za njim in mu služi le še kot kuliserija? Ne vem. Ugibam. Na sled pa mu tukaj ne pridem, in mogoče, upam, je bil to tudi njegov namen.

Pomeni so v nadaljevanju namreč še vse bolj subtilni in se ne ustavljajo pri običajnih, že ponarodelih kamnih spotike. Prav tako kot se ne zadovoljijo z videzom resnobe, poustvarjenim skozi kvazimolitvene kadence. Avtorjevi motivi so na tem mestu bolj kot kjer koli drugje neulovljivi: kar se na enem mestu zdi kot obračun s preteklostjo, tudi tisto najbolj zahojeno veroukarsko, lahko nekje drugje za hip zablesti kot trenutek eksotično zamamljene čutnosti. Ki pa tudi ni sama sebi namen, tako kot ni zgolj dekorativna, niti pomirjevalna do robu muzikalnosti prignana ritmičnost zaklinjanja. Prostori, ki jih odpira pesnik, neopazno dosežejo točko onkraj dobrega in zla. Predira skozi sezname stoletij in se na daleč izogne eksistencialijam, patetičnemu samospraševanju. Pri čemer mimogrede razkrije zavezanost, ki še malo ni samoumevna in se zagonetno razlikuje od vseh fraz o zavezanosti.

Bi mu lahko pripisali vsaj vaje iz metafizike? Navidezno resničnost kot posnetek vesoljne domišljije? O tem spregovori že v svoji prvi zbirki *Labas Vakaras*: Ta domišljija bo / zavzela svet in se potuhnila med vaše / sinove in hčere, hote ali nehote, / v zločestem dejanju ali pokori, v tatvini / ali zavisti, v skrutitvi ali nečistovanju ...” Pa je treba kar takoj ugotoviti, da je konsistentna ontološka teorija zadnje, kar bi v ozadju utegnil skrivati Klemen Pisk, in tovrstne spekulacije so v njegovi poeziji tudi vse bolj diskretne. “Vesoljno domišljijo” na tem mestu navajam le kot primer ideje, ki niti ni tako izvirna, vendar dobi pri Pisku popolnoma drugačno težo in je nosilec novih kvalitete: raztaplja se v panoramskem, oddaljenem pogledu na svet muke in premene. Metafora, ki je na prvi pogled popolnoma miselna, pa služi le kot uvod v občutja, ki bi jih lahko uveljavila na novo odkrita epska poezija: kvalitete nadosebnega, presežnega, neskončnega, morda celo osvobajajočega. Že to, kar je v tem smislu dosegel Klemen Pisk ni malo, niti za začetek ne.

Mojster v spovednici? Le kdoga je sprivil tja? “Obžalujem, da nisem posvečeval Gospodovega dne / in sem pogansko blazen ter pijansko pohoten uničeval / zlati čas, ki se je raztapljal na mojih prsih in prepletal / z dlakami. Nihče ga ni opazil, nihče ga ni zaslišal, / toda jaz sem si neprestano želel, da bi kakor bomba / sredi rajskega vrta odjeknilo moje življenje.” *Mojster*, ki ostaja med nebom in zemljo, v svoji najnovejši zbirki razkriva epske dimenzije, kakršne se mu razpirajo sredi vsakdanjosti gosto tkane zasebnosti. Kot sodobni Odisej, ki se, oborožen s skrivno prednostjo, pomika skozi koordinate svojega enega in edinega sveta.